

*Котова І.М., старший науковий співробітник
Корольова Т.С., к.е.н., старший науковий співробітник
Одеський державний економічний університет*

НАСЛІДКИ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА ШЛЯХИ ВИХОДУ З НЕЇ

Досвід кінця ХХ ст. довів, що чи не найзагрозливішим явищем для світової фінансової системи є економічні кризи. Метою роботи виступило дослідження теоретичних аспектів економічної кризи, аналіз її передумов та розробка шляхів виходу з кризи за допомогою спеціально розроблених напрямків на прикладі Одеської області. Для досягнення поставленої мети вирішувались наступні завдання: дослідження та виявлення науково-теоретичних аспектів виникнення економічної кризи; аналіз сучасного стану господарського комплексу Одеської області; розробка конкретних пропозицій виходу з економічної кризи.

Криза в перекладі з латинської crisis – це злам, небезпечний стан. Оскільки основними елементами економічної системи є продуктивні сили, техніко-економічні та організаційно-економічні відносини, економічна власність (виробничі відносини) і господарський механізм, то економічна криза означає глибокий розлад кожної з цих підсистем.

Для дослідження економічної кризи в Одеській області була проаналізована діяльність основних регіоноутворюючих галузей (за статистичними даними до них належать галузі переробної промисловості, агропромислового комплексу та сфери послуг). Значний внесок (36,4%) у формуванні прибутку області належить підприємствам промисловості. Обсяги продукції сільського господарства у 2008 р. збільшились на 69,0%. Та листопад місяць вже продемонстрував перше падіння виробництва у промисловості.

Якщо проаналізувати статистичні дані по окремим районам Одеської області, то зниження обсягів промислової продукції відбулось практично у всіх 26 районах. Тільки в Овідіопольському та Комінтернівському районах цей показник більше одиниці – відповідно 1,5% та 1,4 %.

Обсяги виконаних будівельних робіт за 2008 р. (січень-жовтень) скоротилися на 12,2 %. Тісно пов'язана з будівельною галуззю металургія. На підприємствах металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів обсяги виробництва у січні–жовтні 2008 р. проти того ж періоду минулого року зменшились на 4,8%.

Аналіз структури промислового виробництва дозволяє стверджувати, що за 2008 р. відбулося зниження темпів росту обсягів продукції в таких важливих галузях, як: виробництво меблів та обробка деревини – на 10,2 %, текстильне виробництво – на 11,5 %, виробництво харчових продуктів – на 19,9 %.

Харчова промисловість традиційно має важливе соціально-економічне значення для області. Майже третина промислових підприємств області займаються виробництвом харчових продуктів, на них припадає 26,4% вартості основних засобів промислових підприємств (для порівняння, в Україні, в цілому, тільки 8,8%), а середньорічна чисельність працівників у харчовій промисловості області складає 28,8% (в Україні – 13,8%). У цій галузі також відмічається тенденція зниження виробництва у деяких напрямках діяльності. В середньому, по харчовій промисловості знижено виробництво приблизно на 30-35 % .

Цікава ситуація склалась в агропромисловому комплексі. Сприятливі погодні умови поточного року обумовили високі врожаї сільськогосподарських культур. В Одеській області, як і в Україні в цілому, отримано високий врожай зерна – на 31 жовтня 2008 р. 3,8 млн. т. Наша область взагалі займає перше місце по виробництву зерна і в середньому, в урожайні роки, вирощує 3 млн. т. Тобто в поточному році зібрано майже на 30 % більше збіжжя. Але це відбулося, ще раз підкреслимо, не завдяки економічним проектам та інноваціям, а тільки завдяки сприятливим погодним умовам. Парадоксально,

що в такій ситуації у тваринництві не спостерігається активного розвитку, а навпаки – у виробництві м'яса (за винятком курятини) спостерігається спад. Це обумовлено тим, що практично винищено поголів'я великої рогатої худоби, не відбудовано свинарство, кролівництво та інші виробництва.

Ситуація у промисловості та сільському господарстві не могла не вплинути на таку важливу для області сферу діяльності як торгівля. Зовнішня торгівля регіону за осінні місяці характеризувалась негативним сальдо в розмірі 2954,2 млн.дол.

В цій ситуації доцільно визначити причини, які сприяли виникненню економічного кризи в Україні. На нашу думку цими причинами виступають: нестабільна ситуація в політиці держави; низький рівень економічних знань та творчих підходів у вирішенні нетрадиційних ситуацій.

Аналізуючи причини формування кризи, ми можемо запропонувати наступні кроки, спрямовані на стабілізацію економіки та вихід із кризового стану на самому початку його формування: політична стабілізація, створення антикризових програм на державному і регіональному рівні; фінансова стабілізація; створення програм залучення внутрішніх вкладників до банківських структур; створення програм розвитку тих галузей, які перші були втягнуто до кризи – будівництво, металургія, харчова промисловість; створення спеціальних центрів з навчання підприємців у рішеннях нетрадиційних завдань; створення творчих ініціативних груп, робота яких спрямована на формування програм економічного розвитку з урахуванням енергозберігаючих та інноваційних технологій; створення довгострокових, реально виконаних програм соціально-економічного розвитку адміністративних районів області.

Запровадження зазначених заходів, на нашу думку, стимулюватиме вітчизняні підприємства до спрямування діяльності на економічне зростання.